

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

19.07.2023. Nr. 1-5/178

Tieslietu ministrijai
pasts@tm.gov.lv

**Ieslodzījuma vietu pārvaldes
priekšniekam D. Kaļinam**
pasts@ievp.gov.lv

Par atšķirībām sadzīves elektrotehnikas lietošanā Latvijas Cietumu slimnīcā

Tiesībsarga birojā, pamatojoties uz 2023.gada 12.maijā vizītes laikā Latvijas Cietumu slimnīcā saņemto informāciju, ir aktualizējies jautājums par ieslodzīto, kuri atrodas Latvijas Cietumu slimnīcā aizliegumu lietot personiskos ledusskapjus, kā arī elektriskos ūdens sildītājus.

Vizītes laikā Latvijas Cietumu slimnīcā no ieslodzītajiem tika saņemtas sūdzības par to, ka nav iespējams lietot personiskos ledusskapjus, ar mērķi uzglabāt cietuma teritorijā esošajā veikalā iegādātos produktus, kuri ātri bojājas, piemēram, gaļas izstrādājumus, piena produktus u.tml. Minētais esot īpaši aktuāls gada siltajos mēnešos. Citastarp, tika izteiktas arī sūdzības par liegumu lietot televizoram pievienojamās videospēles, elektriskās sildīšanas ierīces.

Tiesību apjoms ieslodzītajiem, kuri atrodas Latvijas Cietumu slimnīcā ir atsevišķi regulēts Latvijas Soduzpildes kodeksa (turpmāk – LSIK) 78.⁷pantā un Apcietinājuma turēšanas kārtības likuma (turpmāk – ATKL) 22.⁴pantā. Atbilstoši LSIK 78.⁷panta piektās daļas 3.punktam un ATKL 22.⁴panta trešās daļas 4.punktam, ieslodzītajiem, kuri atrodas Latvijas Cietumu slimnīcā, ir tiesības lietot personisko televizoru un radiouztvērēju (bez balss ieraksta iespējām), lietot Latvijas Cietumu slimnīcas administrācijas izsniegtu televizoru administrācijas norādītajā laikā vai ar ārstējošā ārsta atļauju dienas kārtībā noteiktajā laikā skatīties televīzijas pārraides ārpus palātas iekārtotā telpā.

Jautājumu par sadzīves elektrotehnikas lietošanu attiecībā uz ieslodzītajiem, kuri atrodas pārējās ieslodzījuma vietās regulē ATKL 13.panta pirmās daļas 10.punkts, kurš paredz, ka apcietinātajiem ir tiesības izmantot personisko mazgabarīta sadzīves tehniku – televizoru (ekrāna izmērs līdz 50 cm pa diagonāli) un tam pievienojamās videospēles, kā arī ledusskapi, ūdens sildāmās ierīces, radiouztvērēju (bez balss ieraksta iespējām). Kopējais individuālajā lietošanā izmantojamās sadzīves tehnikas svars nedrīkst pārsniegt 30 kilogramus. Savukārt, notiesātajiem atbilstoši LSIK 47.¹panta pirmajai daļai ir atļauts

izmantojot brīvības atņemšanas iestādes un personiskos televizorus un radiouztvērējus (bez balss ieraksta iespējām, kā arī citu personisko sadzīves tehniku brīvības atņemšanas iestādēs iekšējās kārtības noteikumos noteiktajā apjomā, laikā un kārtībā. 2006.gada 30.maija Ministru kabineta noteikumu Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" 40.punkts nosaka, ka, saņemot brīvības atņemšanas iestādes administrācijas atļauju, notiesātie kamerās un koplietošanas telpās dienas kārtībā noteiktajā laikā var lietot personiskos radiouztvērējus, televizorus un tiem pievienojamās videospēles. Brīvības atņemšanas iestādes veikalā iegādāto pārtikas produktu saglabāšanai un sagatavošanai atļauts izmantot personiskos ledusskapjus un elektriskos ūdens sildītājus.

Secināms, ka lietošanai atļauto elektriskās sadzīves priekšmetu klāsts ieslodzītajiem, kuri atrodas Latvijas Cietumu slimnīcā būtiski atšķiras no pārējās ieslodzījuma vietās lietošanā atļautās sadzīves tehnikas.

Šajā sakarā atzīmējams, ka iegādājoties produktus, kuru uzglabāšanai ir nepieciešama atbilstoša temperatūra, un tos neizlietojot pēc iespējas ātrāk, ieslodzītie var saskarties ar veselības problēmām. Tāpat arī uzskatāms, ka, liedzot iespēju izmantot ledusskapjus produktu uzglabāšanai tiek ierobežotas iespējas pilnvērtīgi izmantot tiesības iegādāties cietuma veikalā piedāvātos pārtikas produktus, it īpaši gada siltajos mēnešos. Piemēram, ieslodzītais izvairīsies pirkt piena produktus, tikai tāpēc, ka tos nav kur uzglabāt un iespējas tos ātri izlietot ne vienmēr ir izpildāmas. Tāpat ir vērtējams arī ierobežojums izmantot elektriskās tējkannas, ja cietuma veikalā ir iespēja iegādāties kafiju un tēju, nav saprotams aizliegums izmantot elektrisko tējkannu attiecīgā karstā dzēriena pagatavošanai, it īpaši, ja personai ir konstatētas saslimšanas, kuru ārstēšanas procesā ir būtiska iespēja lietot siltos dzērienus. Turklāt, jāatzīmē, ka no cietuma administrācijas tika saņemta informācija, ka lielākoties ieslodzītie no ieslodzījuma vietām uz Latvijas Cietumu slimnīcu ņem līdzīgu daļu viņiem piederošās mantas, tostarp sadzīves tehniku, kura tiek uzglabāta noliktavā. Sarunu laikā ar ieslodzītajiem, tika konstatēts, ka atsevišķi ieslodzītie Latvijas Cietumu slimnīcā ārstējas ilgu laiku (gadu, divus). Tāpat arī no cietuma administrācijas saņemtā informācija liecina, ka daļa ieslodzīto Latvijas Cietumu slimnīcā uzturas ilgstoši, it īpaši personas, kuras ārstējas Tuberkulozes nodaļā.

Lai arī ir saprotams, ka Latvijas Cietumu slimnīcas mērķis, pirmkārt, ir ārstniecības procesa nodrošina un līdz ar to arī nešaubīgi, ka tajā var tikt noteikti no pārējām ieslodzījuma vietām atšķirīgi ieslodzīto tiesību ierobežojumi. Tomēr šiem ierobežojumiem ir jābūt saprātīgiem un pamatotiem ar šo īpašo situāciju (ārstniecības procesa nodrošināšana), it īpaši, ņemot vērā, ka daļa ieslodzīto tajā atrodas ilgu laiku un faktiski tajā ne tikai ārstējas, bet vienlaikus izcieš arī brīvības atņemšanas sodu vai apcietinājumu. Grozījumi par tiesību apjomu ieslodzītajiem Latvijas Cietumu slimnīcā tika noteikti ar 2022.gada 27.janvāra likumu "Grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā" un 2022.gada 16.jūnija likumu "Grozījumi Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā". Likumprojektu anotācijas nesatur skaidrojumu par šādu ierobežojumu pamatojumu, proti, par nepieciešamību noteikt atšķirīgu tiesību apjomu Latvijas Cietuma slimnīcā esošo ieslodzīto sadzīves elektrotehnikas priekšmetu lietošanā.

Tiesībsarga ieskatā, ja likumdevējs ir paredzējis tiesības Latvijas Cietumu slimnīcā esošajiem ieslodzītajiem tāpat kā tas ir visiem pārējiem ieslodzītajiem, iepirkties cietuma teritorijā esošajā veikalā, ir jāparedz arī iespēja tajā iegādātos produktus uzglabāt ledusskapī un pagatavot iegādātos karstos dzērienus. Ja šādu iespēju nav iespējams nodrošināt izmantojot ieslodzījuma vietas resursu, tad ir veicami grozījumi normatīvajā regulējumā, kas nodrošinātu iespēju ieslodzītajiem izmantot personisko ledusskapī un

elektrisko ūdens sildītāju, it īpaši tiem ieslodzītajiem, kuri Latvijas Cietumu slimnīcā uzturas ilgstoši.

Ņemot vērā minēto, lūdzu izvērtēt iepriekš minēto un nepieciešamību veikt grozījumus LSIK 78.⁷panta piektajā daļā un ATKL 22.⁴panta trešajā daļā vai arī risināt jautājumu par iespēju izmantot ieslodzījuma vietai piederošos ledusskapjus un elektriskos ūdens sildītājus.

Ar cieņu
tiesībsarga pilnvarojumā
Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vadītāja

Ineta Piļāne